

ЈЕЛЕНА ЛЕНГОЛД

ДА ЛИ МЕ СЕ СЕЋАШ?

Томи је у трену одлучио да наручи и друго пиће, иако му уопште није било до тога. Није му заправо било ни до оног првог пића, али увек би се осећао глупо да уђе у неки бар само зато да би се прошетао до њиховог тоалета. И онда би тако сео за шанк, иако није волео шанкове, углавном су били неудобни, није волео да пије сам, није волео кратка пића, није волео спарне летње вечери када се асфалт испарава после поподневног пљуска и када се чини као да нигде нема ни дашка свежег ваздуха. У овом бару је, међутим, владала угодна хладовина и Томи помисли да ето барем то има неког смисла. Мало ће да се расхлади, мало ће да звецка коцкицама леда и да осећа орошену чашу на длану, мало ће да гледа испред себе у уредне низове флаша и време ће проћи брзо. Онда ће да оде.

Али док је испијао своје прво пиће, видео је жену која га је посматрала. Када се усудио да секунд или два задржи очи на њој, учинило му се чак и да му се насмешила. Жена је седела сама за столом. Испрва није поверовао себи, али онда, погледавши иско-са, крадом, једном, други пут, трећи пут, Томи се уверио: заиста га је гледала. Њега. Зашто баш њега, није му било јасно. Томија већ одавно нико није гледао, на улици, на послу, у возу којим је сваки дан путовао до своје канцеларије, у чекаоницама, у поштанским редовима, нико на њему није задржавао поглед. Томи је већ годинама био свестан да је неповратно упао у категорију неприметних људи, просечне висине, просечне тежине, просечног изгледа, просечно проћелавог темена и неупадљиве, ни по чему занимљиве, одеће. Све и да је хтео, из оваквог свог лика не би умео да изађе. А биће да то није ни желео.

Међутим, ова жена је гледала управо њега, па иако ни она није била ни по чему посебно занимљива, нити би се могла оценити

лепом, иако је и сама била неупадљива и обична жена, какву на неком другом месту вероватно не би ни приметио, Томи је чуо себе како наручује то друго пиће. Затим се његово тело на оној високој и неудобној барској столици окренуло сасвим мало улево, како би могао лакше и он да посматра жену. Или како би она могла боље да види њега. Мислио је, ако га заиста добро погледа, схватиће да на њему нема ничега што би било вредно пажње. Али када се окренуо и изложио већи део свог лица к њој, схватио је да је она обе своје руке ставила испод браде, као да је желела да заузме још удобнији положај из ког ће га посматрати. Чудно, мислио је Томи. Свет је препун усамљених, неповерљивих људи. И сам је био такав већ неко време, а свакако откако се развео. Због чега ова жена не показује ту, тако препознатљиву и разумљиву, неповерљивост, то га је највише збуњивало. Да, овај пут му се заиста осмехнула. Те се, сасвим нехотице, насмешио и он њој. Било је то готово рефлексно, као кад се насмешите сасвим малом детету, а оно вам инстинктивно узврати осмех. Већ са три или четири године деца престану да се осмехују безразложно било коме ко им подари осмех. Постају опрезна. И тако то после траје заувек. Зато је био изненађен кад је схватио да се сам осмехује, широко. Неки мишић у образу га је заболоо и Томи је помислио да је вероватно прошло много времена откад му се лице није развукло у осмех.

Затим се све десило некако брзо. Жена је махнула руком к њему и показала му да приђе, да седне поред ње. Направио се да није сигуран да се баш њему обраћа, уперио је прстом у себе као да пита *зар ја, заиста* и она се поново насмешила и климнула главом. У том часу шанкер је ставио испред њега оно друго пиће. Томи је узео чашу и пошао ка столу за којим је седела непозната жена.

– Да ли ме се сећаш? – упитала је она чим је сео и након што га је неколико секунди гледала равно у очи.

Томи је био збуњен. Није се сећао овог лица. Ни ових руку, које држе шољицу кафе. Није се сећао ни густих таласа локни који су падали на њена рамена. Једноставно, није се сећао те жене. Одмахнуо је главом, збуњено, у нелагоди.

– Заиста ме се не сећаш? – наставио она, са оним истим смешком, као да већ играју неку игру у којој се он прави да је не препознаје, а она зна да то никако не може бити истина и пушта га да још мало одуговлачи.

– Бојим се да не... – рече Томи.

Њено лице се мало уозбиљило. Само лице, не и насмешене очи.

– Не верујем ти. Зезаш ме.

– Па није баш неко зезање. У ствари ми је непријатно. Како ти је име?

– Нећу да ти кажем, знам да ћеш се сетити.
Сад се Томи напокон насмешио њој:
– Добро, дај ми барем неки наговештај, одакле се знамо? Из ког времена?
– Није било баш толико давно. Осим ако ниси доживео неку амнезију у међувремену, морао би да се сетиш.
– Можда си ме помешала с неким? Ја сам Томи...
– Наравно. Знам добро ко си ти. Јеси ли још увек ожењен?
– Не, већ пет година сам разведен. Значи, упознали смо се пре тога?
– Тако је – рече жена, и отпи мало своје кафе.
Деловала је врло смирено, као да и даље чека да се њему упали лампица. Томи је крадом погледао на сат. Био је петак, пола шест по подне. У седам сати мора да оде по сина. Ово је његов викенд за чување детета. *Ваљда ћемо до њега да схваћемо ко је ко*, помисли Томи.
– Сачекај ме тренутак – рече жена и устаде од стола.
Док се удаљавала, Томи је помно гледао за њом. Имала је добре ноге и чврсте, обле кукове. *Како је могуће да сам заборавио? И шта је уопште било?* Она га је мало пре гледала на начин који је говорио само једно: негде, некад, у неком тренутку, поделили су неку тајну.
Жена се вратила, села и лагано махала мокрим рукама, покушавајући да их осуши. Тај покрет га је на нешто подсетио, али на шта? Њутала је, чекала да он нешто каже.
– Слушај – рече Томи – ако се изузму прва и можда друга година мог брака, све остале године биле су прилично хаотичне. Било је дана, и ноћи, ноћи нарочито, кад нисам баш тачно знао куд бих са собом.
– Хоћеш да кажеш да си креснуо гомилу жена у тим годинама? Толико да си понеку и заборавио?
– Не, не, нисам. Или јесам. Али не толико да бих заборавио.
– Хм...
– И да ли то значи да смо ти и ја...?
Она климну главом.
– Колико пута?
Жена показа само палац. То је ваљда значило: једном. Томија ово није изненадило. Све што је у тим годинама урадио углавном није ни отишло даље од једног сусрета. Једног очајничког покушаја да дотакне друго људско биће. И онда би углавном одлазио, очајан још више и смирен само у оном најудаљенијем делу свог бића. Све изван тога и даље је дрхтало од узнемирености и немоћи.
Можда да пробам да се нашалим, помисли Томи:

– И како је било?
– Тако-тако – рече жена и поново заврте руком. – Био си нервозан. И ћутљив. Баш као и сад.
– Сад нисам нервозан. Само ме збуњује ово. Несхватљиво ми је.
– Мени није.
– Шта хоћеш да кажеш?
– Људи потискују оно што их је дотакло. Дешава се.
– Шта ме је дотакло?
Жена се налакти и погледа га поново мало озбиљније:
– Чекај, Томи, је л’ ти то стварно? Хоћеш да кажеш да се заиста не сећаш свега онога? Ништа?
Томи је завртео главом и немоћно раширио руке. Било му је потребно још једно пиће. Покушавао је да ухвати барменов поглед.
– Реци ми барем своје име.
– Име није важно – рече жена – ако се не сећаш ничега. Са колико си уопште жена спавао док си био у браку?
– Па... Не баш много. Четири, пет. Шест највише. И убеђен сам да се добро сећам сваке.
– Е па, изгледа да није баш тако.
– Није то много за дванаест онаквих година.
– Мени не мораш да се правдаш. Уосталом, ако ме се не сећаш, онда цео овај разговор нема смисла. Најбоље да кренем.
Устала је и узела своју ташну са столице. Томи је устао такође. Није знао шта да каже.
– Збогом – рече жена, окрену се од њега и пође ка излазу.
Осетио је како га та реч, збогом, удара директно у плексус. Оног дана, давно, када је напустио своју кућу, своју жену и дете, Томи је себи обећао да више никад неће слушати ниједно збогом, па макар заувек остао сам. У два корака стигао је до шанка, платио, и излетео напоље. Врућина га је заплуснула у лице док је покушавао да види у ком правцу је жена отишла. Скоро да му је измакла, тамо, на оној страни с које је ниско предвечерње сунце ослепљивало пролазнике. Ипак, препознао је ногу, и кук, и пожурио за њом.
– Чекај – повикао је на следећем углу, сустигавши је.
Жена је стала и осврнула се. Није деловала нимало изненађено.
– Шта сад – упита она. – Сетио си се?
– Не, нисам. Али не желим да се овако заврши. Мораш да ми испричаш. Све.
Жена је уздахнула, помало нестрпљиво.
– Врућина је. А осим тога, зашто да ти причам оно што си ти очигледно желео да заборавиш?
– Али шта? Не схватам шта сам заборавио? Молим те, не иди, кажи ми кад смо се упознали, како смо се упознали, шта се десило?

Жена је нешто тражила по ташни, онда је извадила једну велику шналу и њоме подигла косу. *И овај њокреџ ми је њознаџи*, помисли Томи. *Знам овај враџи, знам.*

– Нема потребе да ти причам све – рече жена, бришући дланом врат испод косе. – Казаћу ти само ово. Пре него што смо се растали, рекао си ми: „Први пут за последњих десет година осећам да сам жив.” И онда си отишао и никад ми се више ниси јавио. И данас ме се не сећаш.

Онда се поново окренула од њега, овај пут без збогом, и скоро трком прешла улицу. Губила се све више у маси људи на другом тротоару.

Неколико тренутака држала га је потпуна укоченост, отупелост свих чула, а онда одједном помисли да никако не сме да је изгуби. Прешао је улицу и пошао за њом.

Ишла је брзо и није је било лако пратити. Сунце му је ударило у чело. Дахтао је. Више пута се забринуо да је не види, али онда, прамен подигнуте косе поново би завијорио међу људима, аутомобилима и семафорима. Једном је застала испред неког излога, једном испред трафике, где је нешто купила. Таман довољно времена да Томи дође до даха и да настави за њом. Било је већ шест и двадесет, а он је журио за неком непознатом женом, у сасвим супротном правцу од оног у ком би требало да иде. *Молим ње, молим ње, уђи у неку зграду, њокажи ми где живиш*, мислио је Томи. *Покажи ми ко си и никад ње више нећу заборавиџи.*

Као да га је чула, жена је наједном застала испред једне зграде и отворила ташну. Извадила кључ. Онда је откључала улаз и ушла у зграду. То је било то. Сад је знао где она живи. Сачекао је минут, да јој да времена да оде и онда је пришао улазу. Разгледао је презимена на интерфону. Ниједно презиме није му ништа говорило. Стајао је, не знајући шта даље да учини. Онда је поново погледао на сат. Пола седам. Морао је да пође по сина, неизоставно, ако је хтео да стигне на време. А знао је напамет све реченице које би га дочекале ако би закаснио.

Окренуо је леђа сунцу и пожурио, овај пут у супротном смеру.

Увече, око десет сати, када је коначно ставио сина на спавање, отворио је пиво и сео на терасу. Ухватио је себе како се осмехује размишљајући поново о покрету којим је подигла косу и открила крхки врат.

У суботу су скоро читав дан он и син играли шах, напољу, испод велике липе, која је расла тачно крај прозора његовог стана. Дечак је више волео да проводи време са оцем него да се игра са другом децом. Неколико пута је свесно пустио дечака да победи,

али једном је заиста направио груби превид и био одмах принуђен да преда партију. Дечак је подврискивао од задовољства и срећно је сркао свој сок кроз сламку. Томи је мислио на оне брзе, витке листове који претрчавају улицу.

У недељу увече, поново сам у свом стану, схватио је да има страшну жељу да оде тамо, пред ону зграду. Али шта би јој казао, све и да се она појави? Није знао. Седео је до поноћи размишљајући о томе. И онда, у оних неколико тренутака пред сан, одједном је знао шта треба да јој каже. *Нисам заборавио тебе. Како бих уопште тебе могао да заборавим? Ја сам заборавио себе. Ојросиши ми.*

Чекао је пред њеном зградом у понедељак увече. И у уторак. И у среду. Знао је напамет, чинило му се, све људе који ту живе. Већ помало у страху да се она никад неће појавити или да можда стоји испред погрешне зграде или да је она ишла код некога, а заправо уопште ту не живи. *Или сам све то измислио, можда је заправо нисам ни срео?*

А онда се одједном појавила. Док је схватио да је то заиста она, овај пут утегнута у беле панталоне и црвену мајицу отворену на леђима, док је све то погледао, пропустио кроз сва своја чула, већ је била далеко неких стотину метара. Пошао је за њом као ухода, не схватајући ни сам због чега је прати кришом, зашто једноставно не пожури и не приђе јој. Али, на неки начин, било је неодољиво посматрати њен брзи ход. Ташна на рамену клатила јој се у истом ритму као и коса, скупљена у реп. *Била је тошћуно у праву*, помисли Томи, *осећам се жив!* Једном сам заборавио како је биши жив, али то се више не сме поновити. У мислима је већ прелазео руком од оних меких лактова, лагано, ка њеним раменима. *Већ сам је имао и имаћу је поново. Све ово. Ово њихање. Објаснићу јој и враишићу ми се.*

На аутобуској станици је застала. Томи је стао такође, сакривен иза рекламног паноа. Прошла су два аутобуса у која није ушла. Непрестано се плашио да ће му она нестати у гужви која се без прекида правила на станици. Онда је наишао трећи аутобус. Схватио је да у овај намерава да уђе. Сачекао је да закорачи уз степеник, да се угура међу људе и, секунд пре него што су се затворила врата аутобуса, ушао је и он.

Полако се пробијао кроз масу покушавајући да јој се приближи. Ни сам није знао шта заправо намерава, да ли да јој се обрати, ту, у аутобусу, или само да је посматра. Ситуација је постала толико апсурдна да га је већ помало и забављала. Жена му је била окренута леђима. Једном руком држала се за шипку, а другом је чврсто стегла своју ташну испод мишке. Могао је већ да осети мирис њене косе. Био је тик иза ње. Укочен, скоро да није дисао, у страху да би

се она могла изненада окренути и видети га. А опет, једним делом себе као да је баш то и желео. Ни сам није знао шта у ствари хоће. Схватио је да није ни видео у који аутобус је ушао и куд та линија води. *Куда заправо идем?*

Преко пута ње је стајао један мушкарац. Држали су се за исту шипку. Висок, са брковима и озбиљним лицем некога ко се никада не двоуми. Томи је избегавао његов поглед. Трудио се да гледа само у њену косу и да настави да упија онај мирис, све док се не догоди нешто, било шта. *Ово је лепо. Идем за њом. Није уопште важно где. Важно је да идем за њом.*

А онда се нешто заиста и догодило. Она је полако подигла своје лице, замахнула је косом, и јасно је чуо реченицу коју је упутила оном строгом погледу преко пута:

– Да ли ме се сећаш?